МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Федеральное государственное автономное образовательное учреждение
высшего образования
"Казанский (Приволжский) федеральный университет"
Отделение Высшая школа международных отношений и востоковедения

УТВЕРЖДАЮ
Проректор по образовательной деятельности КФУ
Проф. Д.А. Таюрский
_______________ «___»________20__г.

подписано электронно-цифровой подписью

Программа дисциплины

Татарский язык в профессиональной коммуникации Б1.В.ДВ.14

Направление подготовки: 58.03.01 - Востоковедение и африканистика
Профиль подготовки: Языки и литературы стран Азии и Африки (арабский язык)
Квалификация выпускника: бакалавр
Форма обучения: очное
Язык обучения: русский

Автор(ы):
Денмухаметова Э.Н. , Насибуллова Г.Р.
Рецензент(ы):
Мугтасимова Г.Р.

СОГЛАСОВАНО:

Заведующий(ая) кафедрой: Замалетдинов Р. Р.
Протокол заседания кафедры No ___ от "____" ___________ 201__г
Учебно-методическая комиссия Института международных отношений (отделение Высшая школа международных отношений и востоковедения):
Протокол заседания УМК No ____ от "____" ___________ 201__г

Регистрационный No 980552518

Казань
2018

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Содержание

1. Цели освоения дисциплины

2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы

3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля

4. Структура и содержание дисциплины/ модуля

5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения

6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов

7. Литература

8. Интернет-ресурсы

9. Материально-техническое обеспечение дисциплины/модуля согласно утвержденному учебному плану

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Программу дисциплины разработал(а)(и) доцент, к.н. (доцент) Денмухаметова Э.Н. кафедра общего языкознания и тюркологии Высшая школа татаристики и тюркологии им.Габдуллы Тукая , elvir25@mail.ru ; доцент, к.н. Насибуллова Г.Р. кафедра языковой и межкультурной коммуникации Высшая школа татаристики и тюркологии им.Габдуллы Тукая , Guzel.Nasibullova@kpfu.ru

1. Цели освоения дисциплины

Изучение татарского языка в русскоязычной аудитории направлено на достижение следую-щих ц е л е й:

- Освоение лингвистических знаний о фонетических, орфоэпических, орфографических, лексико-грамматических, синтаксических нормах татарского литературного языка и речевого этикета, обогащение словарного запаса и расширение круга используемых грамматических средств, необходимых для овладения устной и письменной речью на татарском языке, преду-смотренных программой.

- Формирование умений общаться на татарском языке в объёме программного материала; извлекать и преобразовывать необходимую информацию по видам речевой деятельности; опыта творческой деятельности, проектно-исследовательской работы в русле выбранной спе-циальности.

- Дальнейшее развитие и совершенствование речевой и мыслительной деятельности, рече-вых способностей студентов; умений и навыков, обеспечивающих владение татарским язы-ком в разных сферах и ситуациях общения; готовности и способности к речевому взаимодей-ствию и взаимопониманию; мотивации к речевому самосовершенствованию; профессиональ-ной коммуникативной и социокультурной компетенции.

- Воспитание толерантной языковой личности; сознательного отношения к языку как сред-ству общения и получения необходимых знаний; понимания важности изучения татарского языка и потребности пользоваться им как средством обучения, познания, самореализации и социальной адаптации в обществе.

2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы высшего профессионального образования

Данная учебная дисциплина включена в раздел " Б1.В.ДВ.14 Дисциплины (модули)" основной образовательной программы 58.03.01 Востоковедение и африканистика и относится к дисциплинам по выбору. Осваивается на 1 курсе, 1 семестр.

Дисциплина 'Татарский язык в профессиональной деятельности ' относится базовой части дисциплин. Она направлена на практическое владение основными лингвистическими нормами татарского литературного языка.

3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля

В результате освоения дисциплины формируются следующие компетенции:

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ОК - 4 (общекультурные компетенции)	- готов к работе в коллективе, социальному взаимодействию на основе принятых моральных и правовых норм, проявлением уважения к людям, готовностью нести ответственность за поддержание доверительных партнерских отношений
ОК - 7 (общекультурные компетенции)	- владеет культурой мышления, способностью к анализу, обобщению информации, постанов-ке целей и выбору путей их достижения, владеет культурой устной и письменной речи (ОК-7).

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ОК-2 (общекультурные компетенции)	- руководствуется принципами культурного релятивизма и этическими нормами, предпола-гающими отказ от этноцентризма и уважение своеобразия иноязычной культуры и ценност-ных ориентаций иноязычного социума
ПК - 40 (профессиональные компетенции)	- умеет выдвинуть гипотезы и последовательно развивать аргументацию в их защиту

В результате освоения дисциплины студент:

1. должен знать:

основные лингвистические (орфоэпические, орфографические, лексические, грамматические, пунктуационные) нормы татарского языка;

значения изученных лексических единиц (слов, словосочетаний), связанных с те-матикой обучения татарскому языку в вузе;

особенности структуры простых и сложных предложений;

общие и специфические элементы татарского и русского языков в объеме ситуа-ций общения, предусмотренных настоящей программой;

особенности образа жизни, быта, культуры, истории татарского народа; роль в его развитии деятелей науки, культуры, икусства и литературы; его место в общероссийском, мировом социокультурном пространстве.

2. должен уметь:

начать, вести (поддерживать) и заканчивать диалог в стандартных ситуациях общения, опираясь на бытовую тематику и усвоенный лексико-грамматический материал;

расспрашивать собеседника и отвечать на его вопросы, обратиться с просьбой, отве-чать на предложение собеседника согласием или отказом;

передавать основное содержание, основную мысль прочитанного (услышанного), вы-ражать свое отношение к нему;

обмениваться устной информацией в ситуациях повседневного и делового общения;

создавать устные монологические и диалогические высказывания различных типов в учебно-научной, социокультурной и деловой сфере общения.

3. должен владеть:

способностью и готовностью к практическому применению полученных знаний при решении профессиональных задач;

устной и письменной коммуникацией.

4. должен демонстрировать способность и готовность:

применить полученные знания на практике

4. Структура и содержание дисциплины/ модуля

Общая трудоемкость дисциплины составляет 2 зачетных(ые) единиц(ы) 72 часа(ов).

Форма промежуточного контроля дисциплины зачет в 1 семестре.

Суммарно по дисциплине можно получить 100 баллов, из них текущая работа оценивается в 50 баллов, итоговая форма контроля - в 50 баллов. Минимальное количество для допуска к зачету 28 баллов.

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

86 баллов и более - "отлично" (отл.);
71-85 баллов - "хорошо" (хор.);
55-70 баллов - "удовлетворительно" (удов.);
54 балла и менее - "неудовлетворительно" (неуд.).

4.1 Структура и содержание аудиторной работы по дисциплине/ модулю

Тематический план дисциплины/модуля

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	
4.	Тема 4. Ударение в слове, фразе.	1	1	2	0	0	
5.	Тема 5. Ритмико-интонационные осо-бенности предложений.	1	2	2	0	0	
6.	Тема 6. Слова-названия предметов и лиц.	1	3-4	0	4	0	
8.	Тема 8. Временные формы глагола.	1	5-6	0	2	0	
9.	Тема 9. Причастие и причастные конструкции.	1	7-8	0	2	0	
10.	Тема 10. Отглагольное существительное. Разряды наречий.	1	9-10	4	2	0	
12.	Тема 12. Разряды частиц.	1	11-12	0	4	0	
13.	Тема 13. Утвердительные и отрицатель-ные предложения.	1	13-14	4	0	0	
14.	Тема 14. Простые, сложноподчиненные, сложносочиненные предложения.	1	14-15	4	2	0	
16.	Тема 16. Особенности татарского диалога.	1	16-18	2	2	0	
.	Тема . Итоговая форма контроля	1		0	0	0	Зачет
	Итого			18	18	0	

4.2 Содержание дисциплины

Тема 4. Ударение в слове, фразе.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Особенности словесного ударения в татарском языке. Членение предложений на смысловые группы. Важные проблемы со-временности.

Тема 5. Ритмико-интонационные осо-бенности предложений.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Интонация перечисления. Интонация приветствия, прощания, обращения, поздравления. Татарские ученые.

Тема 6. Слова-названия предметов и лиц.

практическое занятие (4 часа(ов)):

Слова, общие для татарского и русского языков. Интернацио-нальные слова. Словообразова-ние: парные, сложные и состав-ные слова. Многозначность, антонимы, синонимы, омонимы. Татарская инеллигенция.

Тема 8. Временные формы глагола.

практическое занятие (2 часа(ов)):

Неопределенная форма глагола с модальными словами. Этнические группы татар.

Тема 9. Причастие и причастные конструкции.

практическое занятие (2 часа(ов)):

Деепричастие, формы и функции. Татарские общественные организация. Всемирный конгресс татар

Тема 10. Отглагольное существительное. Разряды наречий.

лекционное занятие (4 часа(ов)):

Разряды наречий. Послелоги с существительными и местоиме-ниями. Послеложные слова.

практическое занятие (2 часа(ов)):

Музеи Татарстана. Музеи России. Видные музеи мира.

Тема 12. Разряды частиц.

практическое занятие (4 часа(ов)):

Коммуника-тивные типы предложений. Особенности порядка слов в татарском предложении. Национальная библиотека РТ. Крупнейшие библиотеки мира. Любимые писатели.

Тема 13. Утвердительные и отрицатель-ные предложения.

лекционное занятие (4 часа(ов)):

Театры Татарстана. Знаменитые театры мира. Любимые артисты. Посещение театра.

Тема 14. Простые, сложноподчиненные, сложносочиненные предложения.

лекционное занятие (4 часа(ов)):

Виды простого предложения в татарском языке. Сложноподчиненные и сложносочиненные предложения татарского языка. Их особенности. Структура значимых частей. Формы перевода сложных предложнений татарского языка на русский.

практическое занятие (2 часа(ов)):

Средства массовой информации; сайты, газеты и журналы. Электронная СМИ. Татарская периодическая печать: официальные газеты и журналы, научные издания, издания для детей.

Тема 16. Особенности татарского диалога.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Диалог и Монолог. Виды диалога. Использование диалогического и монологического высказывания в профессиональной коммуникации. Деловое общение. Т

практическое занятие (2 часа(ов)):

Традиции и обычаи татар. Быт, делопроизводство, диалог культур.

4.3 Структура и содержание самостоятельной работы дисциплины (модуля)

N	Раздел Дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
4.	Тема 4. Ударение в					

слове, фразе.

1	1	Подготовка к

устному опросу

2	Устный опрос

N	Раздел Дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
5.	Тема 5. Ритмико-интонационные осо-бенности предложений.	1	2	Подготовка к устному опросу	2	Устный опрос
6.	Тема 6. Слова-названия предметов и лиц.	1	3-4	Подготовка к проверке навыков диалогической и монологической речи	4	Проверка навыков диалогической и монологической речи
8.	Тема 8. Временные формы глагола.	1	5-6	Подготовка к писменному заданию.	4	Письменное задание с целью проверки умений и навыков практическо-го употребления в речи изученных форм.
9.	Тема 9. Причастие и причастные конструкции.	1	7-8	Подготовка к выполнению домашнего задания	4	Выполнение домашних заданий, устные высказывания в диалогической и монологической форме.
10.	Тема 10. Отглагольное существительное. Разряды наречий.	1	9-10	Подготовка к выполнению домашнего задания	4	Чтение и устный опрос.
12.	Тема 12. Разряды частиц.	1	11-12	Подготовка к устному опросу	4	Чтение и устный опрос.
13.	Тема 13. Утвердительные и отрицатель-ные предложения.	1	13-14	Подготовка к устному опросу	4	Чтение и устный опрос.
14.	Тема 14. Простые, сложноподчиненные, сложносочиненные предложения.	1	14-15	Подготовка к устному опросу	4	Чтение и устный опрос.
16.	Тема 16. Особенности татарского диалога.	1	16-18	Подготовка к устному опросу	4	Чтение и устный опрос.
	Итого				36	

5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Удельный вес занятий, проводимых в интерактивных формах - 20 %:

- По теме - "Фонетическая сторона речи " - "Мозговой штурм" - свободная форма дискус-сий с оперативным опросом.
- По теме - "Грамматическая сторона речи." - ролевая игра с разделением студенческой группы на 3 команды.
- По теме - "Татарские диаспоры" - презентация текста с участием всех студентов.
- По теме - "Мир вокруг меня " - метод развивающейся кооперации с созданием творче-ских команд по 3 человека, для решения указанной проблематики.

6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов

Тема 4. Ударение в слове, фразе.

Устный опрос , примерные вопросы:

1) Татар телендә басымның төрләрен атагыз. 2) Сүз басымына куелган таләпләр. 3) Сүз басымының искәрмәле очракларын атагыз.

Тема 5. Ритмико-интонационные осо-бенности предложений.

Устный опрос , примерные вопросы:

1) Җөмләнең интонацион калыплары. 2) Дөрес итеп укуөчен, татар җөмләләренең актуаль кисәкләргә бүленеше. 3) Интанациянең төренә карап мәгҮ үзгәрешенә мисаллар китерегез.

Тема 6. Слова-названия предметов и лиц.

Проверка навыков диалогической и монологической речи , примерные вопросы:

Үзегез турында сөйләгез. 2. Булачак һөнәрегез турында сөйләгез. 3. Татарстан Республикасы Президентыннан интервью алу өчен, 12 сорау төзеп языгыз. 4. Татарстанның тарихи үсеше турында сөйләгез. 5. Татарстанның Милли китапханәсе турында сөйләгез. 6. Россиядә татар телен укытуның тарихы һәм бүгенге торышы турында сөйләгез. 7. Сабан туе турында сөйләгез.

Тема 8. Временные формы глагола.

Письменное задание с целью проверки умений и навыков практическо-го употребления в речи изученных форм. , примерные вопросы:

Тексттан фигыль формаларын билгеләгез. Кичә, 25 февральдә, Татарстан Республикасы Дәүләт Киңәшчесе Минтимер Шәймиев Россиянең беренче Президенты Борис Ельцинның хатыны Наина Ельцина һәм кызы Татьяна Юмашева белән очрашты. "Минтимер Шәймиев Борис Ельцин өчен үрнәк булды, ул аның белән киңәшә иде", - диде Наина Ельцина очрашу вакытында. Бу турыда Татарстан Президенты матбугат хезмәте хәбәр итте. "Татар-информ" язуынча, алар, гадәттәгечә, Казанга ?Ельцин Кубогы-2018? Халыкара теннис турниры җиңүчеләрен бүләкләү тантанасында катнашу өчен килде. Наина Ельцина Казан һәм ярышлар турындагы тәэсирләре белән уртаклашты. ?Һәр елны килгән саен Татарстан һәм Казан үзгәрә, матурлана бара. Теннис академиясе дә кешеләр өчен, балалар өчен эшләнгән. Татарстан - кунакчыл республика, барысы да һәрвакыт елмаеп тора. Һәрвакыт матур, ачык. Сокланудан тыш республика хакында берни дә әйтә алмыйм. Сезнең инде өч объектыгыз ЮНЕСКО Бөтендөнья мирасы исемлегендә, бу бер республикада да юк әле. Сез мөстәкыйль, Минтимер әфәнде - башыннан ук бу эшнең хуҗасы. Минтимер Шәймиев Борис Ельцин өчен үрнәк булды, ул аның белән киңәшә иде?, - диде Наина Ельцина.

Тема 9. Причастие и причастные конструкции.

Выполнение домашних заданий, устные высказывания в диалогической и монологической форме. , примерные вопросы:

Тексттан сыйфат фигыльләрне табып әйтегез. Татарстан Язучылар берлегенең Тукай клубында Татарстанның халык язучысы, Г.Тукай исемендәге Дәүләт премиясе лауреаты, күренекле прозаик, драматург, публицист Фатих Хөснинең тууына 110 ел тулуга багышланган юбилей кичәсе узды. Кичә композитор Хөснул Вәлиуллинның Фатих Хөсни сүзләренә иҗат ителгән ?Кошлар тынды? җыры көенең язмасы белән башланып китте. Экранда Фатих Хөснинең тормышын һәм иҗатын тасвирлаган фоторәсемнәр күрсәтелде, аудиоязмада Татарстан радиосы дикторының юбилярның тормыш һәм иҗат юлы хакында сөйләве яңгырады.+ Кичәне сәламләү сүзе белән Татарстанның халык шагыйре Равил Фәйзуллин ачты. Язучы турындагы истәлекләр, хатирәләр белән Фатих Хөсни иҗатын өйрәнгән әдәбият галиме Рифат Сверигин, Россиянең һәм Татарстанның халык артисты Равил Шәрәфи, Татарстанның халык шагыйреРавил Фәйзуллин уртаклашты. Фатих Хөсни иҗатын шигъриятттән башлаган язучы. Проза үз өченә бөтереп алса да, ул сирәк кенә булса да, шигырьләр язуын дәвам итә. Араларында көйгә салынганнары да бар. Хөснул Вәлиуллин иҗат иткән ?Кошлар тынды? җырын ?Татар моңы? һәм Рәшит Ваһапов исемендәге халыкара конкурслар лауреаты, Казан консерваториясе студенты Айгөл Гардисламова башкарды. Кичәдә шулай ук Татарстанның атказанган артисты Айдар Габдинов башкаруында Таҗи Гыйззәтнең ?Ташкыннар? драмасыннан ?Гайнавал җыры? (Җәүдәт Фәйзи көе), Айгөл Гардисмламова башкаруында Мансур Мозаффаровның Әхмәт Ерикәй сүзләренә иҗат иткән ?Сипкелле диләр мине? җырлары яңгырады. Истәлек кичәсенең иң матур мизгелләре ? ул аудиоязмада Фатих Хөснинең үз тавышы яңгырау, әлбәттә. Язучының ?Йөзек кашы? әсәреннән өзек уку, ?Җәяүле кеше сукмагы? романының язылу тарихын сөйләгән язмалары, Ибраһим Газинең Фатих Хөсни турындагы истәлек язмалары, язмада язучының кызы Фәридә ханым истәлекләре әлеге очрашуны тагын да затлы иттеләр

Тема 10. Отглагольное существительное. Разряды наречий.

Чтение и устный опрос. , примерные вопросы:

1)Тексттан исем фигыльләрне табыгыз. 2) Рәвешләрне табып, аларның төркемчәләрен әйтегез. Татар язучылар үз әсәрләрен рус теленә һәм башка телләргә тәрҗемә итү мәсьәләләрен үзләре грантлар аша хәл итә алырлар иде. Җәмәгать эшлеклесе, Татарстан Дәүләт советының элеккеге депутаты, иҗтимагый фондлар белән эшләү өлкәсендә тәҗрибә туплаган Сүрия Усманова шушы фикердә. ?Язучылар проблемаларының күбесен ? 80 процентын грантлар аша хәл итеп була. Бездә бу сфера бик артта калган. Механизмнарын белмиләр?, ? диде Сүрия Усманова яшьләрне үз проектлары өчен грантлар һәм фандрайзинг юлы белән акча табарга өйрәткән ?Акыл фабрикасы? утырышында. Искәртеп үтәбез, ?Акыл фабрикасы? ? Татарстанда телләрне үстерү дәүләт программасы кысаларында Бөтендөнья татар яшьләре форумы тарафыннан үткәрелүче проект. Аның чираттагысы ?Штаб? креатив инициативалар резиденциясендә узды. Утырышның спикерлары ? Татарстан Республикасы Яшьләр оешмалары советы рәисе урынбасары Руфия Мөхәммәдиева, җәмәгать эшлеклесе Сүрия Усманова, сәяси фәннәр кандидаты Илшат Сәетов иде. Сүрия Усманова язучылар үзара киңәшеп үз эшчәнлекләре өчен төрле иҗтимагый фондалар аша грантлар отып хәл итә алачагына ышана: ?Без утырып сөйләшмибез. Утырып сөйләшә торган мәйданчыкларыбыз юк, ? ди ул. ? Әйтик, язучыларыбыз дүрт елга бер тапкыр съезд үткәрәләр. Бер көн эчендә нәрсә сөйләшеп булсын?! Нигә алар өчәр-дүртәр көн утырып сөйләшмиләр? Татар язучылары җыел да, өчәр көн утырып сөйләш! Шунда хәл итү юллары да табыла?. Шул ук ?Акыл фабрикасы?нда сәяси фәннәр кандидаты Илшат Сәетов ?Тукайны Тукай иткән? фандрайзинг ысулы турында мәгълүмат бирде. Ягъни, механизмнарын өйрәнсәң, милли проектларга милли җанлы кешеләр аша да акча табарга мөмкинлеген дәлилләп күрсәтте. ?Тукайның иҗаты өчен милли җанлы татар байлары тоткан матбугат чаралары түләгән?, ? ди ул.

Тема 12. Разряды частиц.

Чтение и устный опрос. , примерные вопросы:

Тексттан кисәкчәләрне табыгыз. Татар язучылар үз әсәрләрен рус теленә һәм башка телләргә тәрҗемә итү мәсьәләләрен үзләре грантлар аша хәл итә алырлар иде. Җәмәгать эшлеклесе, Татарстан Дәүләт советының элеккеге депутаты, иҗтимагый фондлар белән эшләү өлкәсендә тәҗрибә туплаган Сүрия Усманова шушы фикердә. ?Язучылар проблемаларының күбесен ? 80 процентын грантлар аша хәл итеп була. Бездә бу сфера бик артта калган. Механизмнарын белмиләр?, ? диде Сүрия Усманова яшьләрне үз проектлары өчен грантлар һәм фандрайзинг юлы белән акча табарга өйрәткән ?Акыл фабрикасы? утырышында. Искәртеп үтәбез, ?Акыл фабрикасы? ? Татарстанда телләрне үстерү дәүләт программасы кысаларында Бөтендөнья татар яшьләре форумы тарафыннан үткәрелүче проект. Аның чираттагысы ?Штаб? креатив инициативалар резиденциясендә узды. Утырышның спикерлары ? Татарстан Республикасы Яшьләр оешмалары советы рәисе урынбасары Руфия Мөхәммәдиева, җәмәгать эшлеклесе Сүрия Усманова, сәяси фәннәр кандидаты Илшат Сәетов иде. Сүрия Усманова язучылар үзара киңәшеп үз эшчәнлекләре өчен төрле иҗтимагый фондалар аша грантлар отып хәл итә алачагына ышана: ?Без утырып сөйләшмибез. Утырып сөйләшә торган мәйданчыкларыбыз юк, ? ди ул. ? Әйтик, язучыларыбыз дүрт елга бер тапкыр съезд үткәрәләр. Бер көн эчендә нәрсә сөйләшеп булсын?! Нигә алар өчәр-дүртәр көн утырып сөйләшмиләр? Татар язучылары җыел да, өчәр көн утырып сөйләш! Шунда хәл итү юллары да табыла?. Шул ук ?Акыл фабрикасы?нда сәяси фәннәр кандидаты Илшат Сәетов ?Тукайны Тукай иткән? фандрайзинг ысулы турында мәгълүмат бирде. Ягъни, механизмнарын өйрәнсәң, милли проектларга милли җанлы кешеләр аша да акча табарга мөмкинлеген дәлилләп күрсәтте. ?Тукайның иҗаты өчен милли җанлы татар байлары тоткан матбугат чаралары түләгән?, ? ди ул.

Тема 13. Утвердительные и отрицатель-ные предложения.

Чтение и устный опрос. , примерные вопросы:

Текстны укыгыз. Җөмлә төрләрен күрсәтегез. Татар язучылар үз әсәрләрен рус теленә һәм башка телләргә тәрҗемә итү мәсьәләләрен үзләре грантлар аша хәл итә алырлар иде. Җәмәгать эшлеклесе, Татарстан Дәүләт советының элеккеге депутаты, иҗтимагый фондлар белән эшләү өлкәсендә тәҗрибә туплаган Сүрия Усманова шушы фикердә. ?Язучылар проблемаларының күбесен ? 80 процентын грантлар аша хәл итеп була. Бездә бу сфера бик артта калган. Механизмнарын белмиләр?, ? диде Сүрия Усманова яшьләрне үз проектлары өчен грантлар һәм фандрайзинг юлы белән акча табарга өйрәткән ?Акыл фабрикасы? утырышында. Искәртеп үтәбез, ?Акыл фабрикасы? ? Татарстанда телләрне үстерү дәүләт программасы кысаларында Бөтендөнья татар яшьләре форумы тарафыннан үткәрелүче проект. Аның чираттагысы ?Штаб? креатив инициативалар резиденциясендә узды. Утырышның спикерлары ? Татарстан Республикасы Яшьләр оешмалары советы рәисе урынбасары Руфия Мөхәммәдиева, җәмәгать эшлеклесе Сүрия Усманова, сәяси фәннәр кандидаты Илшат Сәетов иде. Сүрия Усманова язучылар үзара киңәшеп үз эшчәнлекләре өчен төрле иҗтимагый фондалар аша грантлар отып хәл итә алачагына ышана: ?Без утырып сөйләшмибез. Утырып сөйләшә торган мәйданчыкларыбыз юк, ? ди ул. ? Әйтик, язучыларыбыз дүрт елга бер тапкыр съезд үткәрәләр. Бер көн эчендә нәрсә сөйләшеп булсын?! Нигә алар өчәр-дүртәр көн утырып сөйләшмиләр? Татар язучылары җыел да, өчәр көн утырып сөйләш! Шунда хәл итү юллары да табыла?. Шул ук ?Акыл фабрикасы?нда сәяси фәннәр кандидаты Илшат Сәетов ?Тукайны Тукай иткән? фандрайзинг ысулы турында мәгълүмат бирде. Ягъни, механизмнарын өйрәнсәң, милли проектларга милли җанлы кешеләр аша да акча табарга мөмкинлеген дәлилләп күрсәтте. ?Тукайның иҗаты өчен милли җанлы татар байлары тоткан матбугат чаралары түләгән?, ? ди ул.

Тема 14. Простые, сложноподчиненные, сложносочиненные предложения.

Чтение и устный опрос. , примерные вопросы:

Текстны укыгыз. Җөмлә төрләрен ачыклагыз. Мамадыш шәһәрендә эзтабар-язучы Шаһинур Мостафинга 70 яшь тулуга багышланган юбилей кичәсе узды. Кичәдә язучының каләмдәшләре, дуслары ? Язучылар берлеге рәисе Данил Салихов, Г.Тукай премиясе лауреатрлары Зиннур Мансуров, Вахит Имамов, Газинур Морат, рәссам Нәҗип Нәккаш; Фоат Галимуллин, Факил Сафин, Әлфия Ситдыйкова, Ринат Мөхәммәдиев, Амур Фәлах, Вәрис Гали, Рафаил Газизов һ.б. чыгыш ясады. + Язучының барлык якташлары исеменнән Шаһинур Мостафинны Мамадыш муниципаль районы башлыгы Анатолий Иванов котлады. Кичә Шаһинур Мостафин әсәрләре, җыр, бию белән үрелеп барды. Район мәдәният йорты залы тулы иде. Үз улын, данлы эзтабар, гаҗәеп матур күңелле Шаһинур Мостафинны зурлаган туган җире Мамадышка да, озын юлны кыска итеп бәйрәмгә илгән каләмдәшләренә дә, әдәбият сөюче тамашачыларга да зур рәхмәт!

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Тема 16. Особенности татарского диалога.

Чтение и устный опрос. , примерные вопросы:

Диалогны укыгыз. Сөйләмнең актуалҗ кисәкләрен ачыклагыз. Ун меңнән артык пенсия алам. Булган тормышымнан канәгатьмен, байлыкка омтыла торган кеше түгел мин. Әмма хәерче булып та яшәргә теләмим. ?Язучы хәерче булырга, урам чатында ризык сорарга тиеш, шул очракта гына ул яхшы язачак?, ? дип уйлаучылар ялгыша. Бу ? ялкаулык билгесе дип саныйм. Шул ук вакытта милләтеңне, иманга кагылышлы әйберләрне акча хисабына сатарга ярамый һәм мин бервакытта да сатылмыйм, - дип сөйләгән Рифә Рахман Акчарлак басмасына. - Әгәр миңа: ?Сиңа фәлән миллион сум акча бирәбез, милләтеңә каршы бер җөмлә әйт, яисә сиңа Тукай премиясе бирәбез, син менә бу тел мәсьәләләрендә хөкүмәт позициясен яклап язып чык!? ? дип әйтәләр икән, ул әйбергә бармыйм. Ә безнең кайбер язучылар Тукай премиясен алыр өчен шундый имансыз адымга да бара башладылар.

Итоговая форма контроля

зачет

Примерные вопросы к зачету:

Основные виды самостоятельной работы

1) Индивидуальное чтение профильного текста и краткое изложение содержания прочи-танного;

2) Поиск нужной информации в Интернете и подготовка монологических высказываний;

3) Подготовка к выполнению контрольных работ, лексико-грамматических тестов;

4) Подготовка к экзамену.

Контрольные задания для проведения текущего контроля

1. Кушымчаларны языгыз:

Мин театр... бара... . Без туганнар... бара... .

Син Уфа... бара... . Сез табиб... бара... .

Ул кибет... бара... . Алар кафе... бара... .

Мин авыл... бара.. . Без Австрия... бара... .

Син без... килә... . Сез шәһәр... килә... .

Ул алар... килә... . Алар сез... килә... .

2. Сораулага җавап бирегез:

Син кая барасың?

Син кайда укыйсың?

Син нәрсә белән кызыксынасың?

Син кунакка кем белән барасың?

Син дәрескә сәгать ничәдә киләсең?

Ул сезгә кайчан килә?

Син машина белән киләсеңме?

Син кайда эшлисең?

Син бүген сәгать ничәдә өйдә буласың?

3. Сорагыз:

- куда она сейчас идет.

- где он учится.

- где работает отец твоего друга.

- с кем встречался мэр города.

- Какие языки студенты изучают.

4. Җөмләләр төзегез:

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Булдым, Чабаксарда, кичә, конференциядә, мин. Дусларым, мин, булдым, белән, дачада, якшәмбедә. Безгә, килде, кичә, юрист. Телеграмма, иртә, алдым, белән, синнән. Биштә, сәгать, Артур, синнән, китте. Телеграмма, бар, аннан, миңа.

5. Саннарны сүзләр белән әйтегез:

22, 54, 89, 546, 780, 527, 6, 77, 435, 124, 90, 99, 564, 765, 265, 337, 778, 4325, 9076, 5478, 12, 7, 45, 24, 88.

6. Фигыльләрне хәзерге заманда языгыз:

Аша, эч, бар, ал, бир, түлә, үлчә, пешер, яса, сал.

Контрольные вопросы и задания для проведения промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины.

Монологлар

1. Үзегез турында сөйләгез.
2. Булачак һөнәрегез турында сөйләгез.
3. Татарстан Республикасы Президентыннан интервью алу өчен, 12 сорау төзеп языгыз.
4. Татарстанның тарихи үсеше турында сөйләгез.
5. Татарстанның Милли китапханәсе турында сөйләгез.
6. Россиядә татар телен укытуның тарихы һәм бүгенге торышы турында сөйләгез.
7. Сабан туе турында сөйләгез.
8. Татар диаспораларының берсе турында сөйләгез.
9. Татарстанның дәүләт музейлары турында сөйләгез.
10. Татарстандагы театрлар турында сөйләгез.
11. Телләр өйрәнү турында сөйләгез.
12. Татарстанның башкаласы - Казан, аның үткәне һәм бүгенгесе турында сөйләгез.
13. Соңгы вакытта булган мөһим вакыйгалар турында сөйләгез.
14. Казан университетының үткәне һәм бүгенгесе турында сөйләгез.

Грамматик сораулар

1.Күплек сандагы исемнәр белән җөмләләр языгыз.
2.Төрле килешләрдәге исемнәр белән җөмләләр языгыз.
3. Төрле алмашлыклар белән җөмләләр языгыз.
4. Төрле килешләрдәге тартымлы исемнәр белән җөмләләр языгыз.
5. Төрле дәрәҗәләрдәге сыйфатлар белән җөмләләр языгыз.
6. Хәзерге заман хикәя фигыльләр белән җөмләләр языгыз.
7. Үткән заман хикәя фигыльләр белән җөмләләр языгыз.
8. Киләчәк заман хикәя фигыл-ьләр белән җөмләләр языгыз.
9. Боерык һәм теләк фигыльләр белән җөмләләр языгыз.
10. Шарт фигыльләр белән җөмләләр языгыз.
11. Сыйфат фигыльләр белән җөмләләр языгыз.
12. Хәл фигыльләр белән җөмләләр языгыз.
13. Инфинитив һәм исем фигыльләр белән җөмләләр языгыз.
14. Саннар белән җөмләләр языгыз.
15. Төрле килешләрне таләп итүче бәйлекләр белән җөмләләр языгыз.

Вопросы для экзамена

1 нче билет

1. Бүгенге көннең мөһим проблемалары.

2. Текстны тәрҗемә итегез. Анда күтәрелгән мәсьәләләр турында үз фикерегезне белдерегез.

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

2нче билет

1. Татар галимнәре турында сөйләгез.

2. Текстны тәрҗемә итегез. Анда күтәрелгән мәсьәләләр турында үз фикерегезне белдерегез.

3нче билет

1. Татар зыялылары турында сөйләгез.

2. Текстны тәрҗемә итегез. Анда күтәрелгән мәсьәләләр турында үз фикерегезне белдерегез.

4 нчы билет

1. XX гасырның мөһим вакыйгасы.

2. Текстны тәрҗемә итегез. Анда күтәрелгән мәсьәләләр турында үз фикерегезне белдерегез.

5 нче билет

1. Татарларның этник төркемнәре: касыйм, литва, казан татарлары.

2. Текстны тәрҗемә итегез. Анда күтәрелгән мәсьәләләр турында үз фикерегезне белдерегез.

6 нче билет

1. Татарларның этноконфессиональ төркемнәре: мөселманнар һәм керәшеннәр.

2. Текстны тәрҗемә итегез. Анда күтәрелгән мәсьәләләр турында үз фикерегезне белдерегез.

7 нче билет

1. Татар теленең диалектлары.

2. Текстны тәрҗемә итегез. Анда күтәрелгән мәсьәләләр турында үз фикерегезне белдерегез.

8 нче билет

1. Бөтендөнья татар корылтае.

2.Текстны тәрҗемә итегез. Анда күтәрелгән мәсьәләләр турында үз фикерегезне белдерегез.

9 нчы билет

1. Бөтендөнья татар корылтаеның IVсъезды.

2.Текстны тәрҗемә итегез. Анда күтәрелгән мәсьәләләр турында үз фикерегезне белдерегез.

10 нчы билет

1. Казан: үткәне һәм бүгенгесе.

2. Текстны тәрҗемә итегез. Анда күтәрелгән мәсьәләләр турында үз фикерегезне белдерегез.

11 нче билет

1. Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасында милләтләр һәм телләр.

2. Текстны тәрҗемә итегез. Анда күтәрелгән мәсьәләләр турында үз фикерегезне белдерегез.

12 нче билет

1. ТРның чит илләр белән сәүдә-икътисади, мәдәни элемтәләре.

2. Текстны тәрҗемә итегез. Анда күтәрелгән мәсьәләләр турында үз фикерегезне белдерегез.

13 нче билет

1. Күренекле татарлар.

2. Текстны тәрҗемә итегез. Анда күтәрелгән мәсьәләләр турында үз фикерегезне белдерегез.

14 нче билет

1. Татар мәгърифәтчеләре.

2. Текстны тәрҗемә итегез. Анда күтәрелгән мәсьәләләр турында үз фикерегезне белдерегез.

15 нче билет

1. Татар халкының милли гореф-гадәтләре.

2. Текстны тәрҗемә итегез. Анда күтәрелгән мәсьәләләр турында үз фикерегезне белдерегез.

7.1. Основная литература:

1. Татарча сөйләшик = Давайте говорить по-татарски = Let's speak tatar : [уку әсбабы] / К. С. Фәтхуллова, Ә. Ш. Юсупова, Э. Н. Денмөхәммәтова ; [ф. ред. Р. Р. Җамалетдинов ; инглиз тел. тәрҗ. Д. Р. Шәрифуллина] .? Казан : Татарстан китап нәшрияты, 2012 .? 310 б.

2. Юсупова Ә.Ш., Нәбиуллина Г.Ә., Денмөхәммәтова Э.Н., Мөгътәсимова Г.Р. Татар теленнән практикум. - Ихлас, 2009. - 182 б

3. Сафиуллина Ә.Н. Татар орфографиясенең кыен очракларына дидактик материаллар / Ә. Н. Сафиуллина; [ф. ред. Ф. Ф. Хәсәнова].-Казан: Гыйлем, 2008.-109 б.

4. Культура речи. Стилистика: Учебное пособие для подготовки к ЕГЭ / С.В. Былкова, Е.Ю. Махницкая. - 3-е изд. - М.: Флинта: Наука, 2009. - 400 с.: 60x88 1/16. (e-book) ISBN 978-5-89349-675-8, 1000 экз. http://znanium.com/bookread.php?book=331835

5. Голуб И.Б,, Неклюдов В.Д. Русская риторика и культура речи. - М.: Логос, 2011. - 328 с. http://znanium.com/bookread.php?book=468389

6. Культура речи. Стилистика: Учебное пособие для подготовки к ЕГЭ / С.В. Былкова, Е.Ю. Махницкая. - 3-е изд. - М.: Флинта: Наука, 2009. - 400 с.: 60x88 1/16. (e-book) ISBN 978-5-89349-675-8, 1000 экз.http://znanium.com/bookread.php?book=331835

7.2. Дополнительная литература:

Татар теленең орфографик сүзлеге. - Казан: Тат. кит. нәшр., 1983. -280 б.

Татар телендә тыныш билгеләре: белешмә / Төзүчеләре: Сафиуллина Ф.С., Ибраһимов С.М., Вафина Э.Х. - Казан: Мәгариф, 1995. - 47 б.

СафиуллинаФ.С. Хәзерге татар әдәби теле. Күнегүләр җыентыгы. - Казан:Мәгариф, 2002. - 344 б.

Мифтахов Б. Татар теле орфографиясе һәм пунктуациясенең кыен очраклары. - Казан: Тат. кит. нәшр, 1970. - 160 б.

Гончарова, Т. В. Речевая культура личности [Электронный ресурс] : Практикум / Т. В. Гончарова, Л. П. Плеханова. - М. : Флинта : Наука, 2012. - 240 с. - ISBN 978-5-9765-1077-7 (Флинта), ISBN 978-5-02-037440-9 (Наука).http://znanium.com

Ибраһимов С.М. Сандугач теле кирәк: Синтаксик стилистика: Уку-укыту ярдәмлеге / С.М.Ибраһимов. - Казан: Мәгариф, 2008. - 159 б.

Современный русский язык. Лексикология: теория, тренинг, контроль: Учебное пособие / Н.А. Кузьмина. - 2-е изд., исправ. - М.: Флинта: Наука, 2010. - 226 с. http://znanium.com/bookread.php?book=320741

Болотнова, Н. С. Современный русский язык: Лексикология. Фразеология. Лексикография [Электронный ресурс] : Контрольно-тренировочные задания: Учеб.пособие / Н. С. Болотнова, А. В. Болотнов. - М.: Флинта : Наука, 2009. - 224 с.

http://znanium.com/bookread.php?book=405907

Чурилина, Л. Н. Актуальные проблемы современной лингвистики [электронный ресурс] : учеб.пособие / сост. Л. Н. Чурилина. ? 6-е изд., стереотип. ? М. : Флинта : Наука, 2011. ? 416 с. -http://znanium.com/catalog.php?bookinfo=454683

7.3. Интернет-ресурсы:

http://yazyk.h17.ru/1_linguistics/article2.html - www.slovari.ru
http://www.filologia.su/sociolingvistika - http://window.edu.ru
http://www.tatar.ru - www.tatstat.ru.
www.Kzn.ru. - www.Wikipedia.ru
www.matbugat.ru - www.prav.tatar.ru.

8. Материально-техническое обеспечение дисциплины(модуля)

Освоение дисциплины "Татарский язык в профессиональной коммуникации" предполагает использование следующего материально-технического обеспечения:

Мультимедийная аудитория, вместимостью более 60 человек. Мультимедийная аудитория состоит из интегрированных инженерных систем с единой системой управления, оснащенная современными средствами воспроизведения и визуализации любой видео и аудио информации, получения и передачи электронных документов. Типовая комплектация мультимедийной аудитории состоит из: мультимедийного проектора, автоматизированного проекционного экрана, акустической системы, а также интерактивной трибуны преподавателя, включающей тач-скрин монитор с диагональю не менее 22 дюймов, персональный компьютер (с техническими характеристиками не ниже Intel Core i3-2100, DDR3 4096Mb, 500Gb), конференц-микрофон, беспроводной микрофон, блок управления оборудованием, интерфейсы подключения: USB,audio, HDMI. Интерактивная трибуна преподавателя является ключевым элементом управления, объединяющим все устройства в единую систему, и служит полноценным рабочим местом преподавателя. Преподаватель имеет возможность легко управлять всей системой, не отходя от трибуны, что позволяет проводить лекции, практические занятия, презентации, вебинары, конференции и другие виды аудиторной нагрузки обучающихся в удобной и доступной для них форме с применением современных интерактивных средств обучения, в том числе с использованием в процессе обучения всех корпоративных ресурсов. Мультимедийная аудитория также оснащена широкополосным доступом в сеть интернет. Компьютерное оборудованием имеет соответствующее лицензионное программное обеспечение.

Компьютерный класс, представляющий собой рабочее место преподавателя и не менее 15 рабочих мест студентов, включающих компьютерный стол, стул, персональный компьютер, лицензионное программное обеспечение. Каждый компьютер имеет широкополосный доступ в сеть Интернет. Все компьютеры подключены к корпоративной компьютерной сети КФУ и находятся в едином домене.

Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе "ZNANIUM.COM", доступ к которой предоставлен студентам. ЭБС "ZNANIUM.COM" содержит произведения крупнейших российских учёных, руководителей государственных органов, преподавателей ведущих вузов страны, высококвалифицированных специалистов в различных сферах бизнеса. Фонд библиотеки сформирован с учетом всех изменений образовательных стандартов и включает учебники, учебные пособия, УМК, монографии, авторефераты, диссертации, энциклопедии, словари и справочники, законодательно-нормативные документы, специальные периодические издания и издания, выпускаемые издательствами вузов. В настоящее время ЭБС ZNANIUM.COM соответствует всем требованиям федеральных государственных образовательных стандартов высшего профессионального образования (ФГОС ВПО) нового поколения.

Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе Издательства "Лань" , доступ к которой предоставлен студентам. ЭБС Издательства "Лань" включает в себя электронные версии книг издательства "Лань" и других ведущих издательств учебной литературы, а также электронные версии периодических изданий по естественным, техническим и гуманитарным наукам. ЭБС Издательства "Лань" обеспечивает доступ к научной, учебной литературе и научным периодическим изданиям по максимальному количеству профильных направлений с соблюдением всех авторских и смежных прав.

Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе "Консультант студента" , доступ к которой предоставлен студентам. Электронная библиотечная система "Консультант студента" предоставляет полнотекстовый доступ к современной учебной литературе по основным дисциплинам, изучаемым в медицинских вузах (представлены издания как чисто медицинского профиля, так и по естественным, точным и общественным наукам). ЭБС предоставляет вузу наиболее полные комплекты необходимой литературы в соответствии с требованиями государственных образовательных стандартов с соблюдением авторских и смежных прав.

1. Средства телекоммуникации (электронная почта, выход в Интернет)
2. Сканер
3. Принтер
4. Копировальный аппарат
5. Ноутбук
6. Магнитофон

Программа составлена в соответствии с требованиями ФГОС ВПО и учебным планом по направлению 58.03.01 "Востоковедение и африканистика" и профилю подготовки Языки и литературы стран Азии и Африки (арабский язык) .

Автор(ы):
Денмухаметова Э.Н. ____________________
Насибуллова Г.Р. ____________________
"__" _________ 201 __ г.

Рецензент(ы):
Мугтасимова Г.Р. ____________________
"__" _________ 201 __ г.

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ